

“ETAk zutik eman dio amaiera 60 urteko ibilbideari”

Arkaitz Rodriguez Sortuko idazkari nagusia da (Donostia, 1979). Kanboko ekitaldiaren biharamunean elkarrizketatu dugu, Donostiako Haizearen Orrazian Ezker Abertzaleko zuzendaritzako dozenaka kide ohik ETArekin amaierari sostengua agertu ondoren. Sortuk du orain Ezker Abertzalearen gidaritzaren ardura nagusia.

Xabier Letona

@xletona

ARGAZKIA: DANI BLANCO

Zer irudikatu nahi izan da Kanboko ekitaldiarekin?

ETArekin azken erabakiari nazioarteko babesa ematea. Han izandako nazioarteko eragile guztiek txalotu zuten ETArekin ausardia eta eskerrak eman zizkionten Aieten hartutako konpromisoak bete dituelako, Espainiako Gobernuak ez bezala. Halaber, Kanboko ekitaldiak mahaigaineratu du ETA desagertuta ere izan badela gatazka politiko bat zeinari aterabide justu, demokratiko eta oso bat eman behar zaion.

Eta egun bat lehenago Genevan egindako ekitaldiarekin zer lortu nahi zen?

Henri Dunant fundazioak antolatu zuen, eta bertan nazioarteko hainbat begiralek egiaztatu zuten ETArekin azken agiria egiazkoa zela.

Dena ez omen zen atera pentsatu bezala.

Aurreko egunetan ETAk hainbat eragile eta norbanakori gutuna helarazi zien azken erabakiaren berri emanaz, eta bakarren batek filtratu egin zuen. Hori publikoa da.

Horrez gain, Genevan beste ekitaldi mota bat egin nahi omen zen, baina Espainiaren presioen ondorioz ezin izan zen egin.

Ez. Espainia saiatu zen ekitaldi hori egin ez zedin, baina Suitzak ez zuen onartu halakorik.

Nazioarteko komunitatearen aurrean agiria egiaztatzea bazen kontua, ez ote zen komeni Genevan ahalik eta hedabide gehien izatea, European eta ahal den leku guztietan albistea ahalik eta gehien zabaltzeko?

Espainiaren presioa saihestea zen asmoa. Zenbat eta jende gehiago egon ekitaldi horren jakinaren gainean, orduan eta aukera gehiago Espainiak ekitaldi horren berri izan eta egin ez zedin presio egiteko.

Negoiazioz lortu beharreko helburu bakarra eskuratu gabe desagertu da ETA. Amaiera latza edo duina da?

Duina da. ETAk bere borondatez eta zutik eman dio amaiera 60 urteko ibilbideari. ETAk berak onartu du helburu horiek ez dituela lortu, baina balantza horretan beste osagai positibo asko ere jartzen ditu eta horiek ere kontuan hartu behar dira.

Aljer, Lizarra-Garazi, Loiola... ez al da oso berandu etorri amaiera?

ETAk esaten du berak ere nahiago zukeela hau lehenago amaitzea. Esaten du historian zehar sarri luzatu izan dio la eskua Espainiako Estatuari irtenbidea elkarrizketatua eta negoziatua izan zedin. Estatuak, aldiz, ez dio halakorik onartu nahi izan, eta orain ere ez. Horrek luzatu du behar baino gehiago kon-

frontazio armatuaren zikloa. ETAk eta Ezker Abertzaleak bide baketsuen aldeko apustua egin dute, Estatuak gaur gaurkoz biolentzia politikoa erabiltzen jarraitzen du.

Presoen arazoa hain garrantzitsua izanik, nola ulertu liteke 2011tik gaurdaino behar izatea ETA desagertzeko? Ez al zen logikoagoa askoz lehenago izatea?

Bai, baina estatu bien jarrera saboteatzailearen ondorioz luzatu da hainbeste. Zorionez, Frantziako Estatuak hasi da urrats batzuk ematen, baina Espainiakoak jarrera itxian jarraitzen du.

Ezker Abertzaleari zera esatea eskatzen zaio orain: “ETAk egindako guztia injustua izan zen eta gaizki egin egon zen, ez zen inoiz gertatu behar”. Zer diozu?

Eskaera hori ez dela inolaz ere justua, bidezkoa eta arrazoizkoa. Halako exigentziek konponbidea oztopatzen dute eta errelato jakin bat inposatu nahi dute: onen eta gaiztoen errelatoa, justuena eta injustuena. Egiari zor diogun begirunetik, ezin dugu halakorik onartu, baina gainera, ezin da elkarbizitzarik eraiki kontaera horren gainean.

Eta eskatzen zaion autokritika horretan noraino iristeko prest dago Ezker Abertzalea?

Orain arte Ezker Abertzalea izan da au-

tokritika egin duen bakarra. Espainiako Gobernuak eta EAeko gobernu autonomikoak ez dute inongo autokritikarik egin. Ez dugu entzun PP torturarekiko duen erantzukizuna onartzen; ezta PSOE GAlen sorreran duena onartzen ere; eta Ertzaintzari egozten zaizkion 300dik gora torturatuengatik berea onartzen ere ez EAJ. Edo dispersioan duten ardura... Bada ordua beren erantzukizuna ere onar dezaten.

Amaierara berandu iritsi izanaren errua bakarrik Estatuaren aldean jarri duzu. Ezker Abertzaleak ez du erantzukizunik horretan?

Badu bai eta aipatu izan dugu. Ezker Abertzaleak lehenago ohartu behar zuen Estatuak ez zuela gatazka honi irtenbide politiko eta demokratikoa emateko inolako borondaterik. Lehenago ohartu behar genuen halako estrategia batekin ez genuela Estatu konponbidera eramango eta bestelako estrategia bat bilatu behar genuela, gero egin dugun bezala.

Eta berandu iritsi izanaren ondorioz, Ezker Abertzalea ahul iritsi zen bake prozesura. Edo ez?

Nik uste dut indarrez iritsi zela, eta horren erakusgarri izan zen 2011n ezkerreko soberanismoak erdietsi zuen indarra. Orduan independentismoak

» “Ezker Abertzaleak lehenago ohartu behar zuen Estatuak ez zuela gatazka honi irtenbide politiko eta demokratikoa emateko inolako borondaterik”

lortu zuen herri honetan inoiz izandako ordezkari itzina instituzionalik handiena. Bestalde, Ezker Abertzalearen estrategia aldaketaz geroztik azken hamarkadako mobilizaziorik handienak egin dira.

Ni ari naiz batez ere bake prozesu batean lortu beharreko helburuei begira.

Bai, baina hau dagoeneko ez da bake prozesu klasiko bat, mahaiaren beste aldean ez dagoelako mintzakiderik. Aldebakarreko logikan gaude eta gure indarra dagoeneko ez da neurtuko ETak edota Ezker Abertzaleak izan zezakeen indarrean; neurtuko da aliantzak eta gehiengoak artikulatzeko dagoen indarraren arabera. Ipar Euskal Herrian

gertatu dena oso erakusgarria da alde horretatik.

Bai, baina Ipar Euskal Herrikoek lortzen dute Kanbon beren ordezkari itzina instituzional ia osoa bertan egotea eta Hegoaldek ez da ez gobernurik, ez diputaziorik ez udal ordezkari itzinarik.

Egia da, baina Hegoaldeko gehiengo politiko eta sindikala han zegoen. Urkullu ez zen egon, eta Barkos ere ez, baina EAJ bai.

Eta nola interpretatzen duzu arratsaldean bi lehendakari eginako agerraldia?

Kontraprogramazioa egin zuten eta hori tamalgarria iruditzen zaigu. Ez ziren egon une historiko honek eskatzen zuen mailan. Hala ere, guk nahiago dugu egin zuten adierazpenaren alde positiboarekin geratu, eta alde horretatik onartu egin zuten ETak emandako urratsaren garrantzia.

ETAren bukaera honek zer zapora utzi dizu: gozoa, gazi-gozoa edo mikatza?

[Asko pentsatu du erantzuna] Gozoa. Ezker Abertzaleak ez du lortu Estatu behartzea gatazka politikoari aterabide demokratiko bat ematera. Baina bai burujabetza jomuga izango duen herri prozesu baterako nahiko baldintza ereitea. ETak oinatz sakona utzi du herri honen historian.